

תאריך: 25.2.2020

מבחן מועד א' בקורס עיבוד שפה טבעית (67658)

שנת לימודים התש"ף 2019/2020

משך המבחן: שעותיים

מרצה הקורס: ד"ר עמרי אבנד

השימוש בכל חומר עזר אסור, נא כתבו על הכריכה על אילו שאלות עניתם.

חלק א' (80 נקודות): ענו על בדיוק שתי שאלות מבין שאלות 1-3

שאלה 1 (40 נקודות):

- א. (8 נק') הגדירו בצורה פורמלית את Bigram Maximum Entropy Markov Model (Bigram MEMM) עבור תיוג חלקי דיבר (POS tagging). יש להגדיר בתשובתכם את כל הסימונים בהם אתם משתמשים ואת המודל ההסתברותי.
- ב. (2 נק') מהם הפרמטרים של המודל שהגדרתם בסעיף א'?
- ג. (10 נק') רשמו את בעיית האופטימיזציה אותה יש לפתור ע"מ לשערך את הפרמטרים של המודל מסעיף א', וכיצד ניתן לפתור את הבעיה. רשמו את כל הנוסחאות המעורבות בהסבר שלכם.
- ד. (20 נק') נניח כעת שנתון מודל Bigram MEMM מאומן (כלומר, עם ערך מסוים לכל אחד מהפרמטרים). כתבו פסאודוקוד למתודה המקבלת כקלט את המודל המאומן, אינדקס j (מספר טבעי), סדרה של מילים $x_1, \dots, x_n$ (tokens) כך ש- $j > n$, וקבוצה סופית של כל חלקי הדיבר L , כך שכל מילה x_i מקבלת תגית $y_i \in L$. המתודה מחזירה את ההסתברות $P(y_1, y_j | x_1, \dots, x_n)$ לכל ערך אפשרי של y_1 ו- y_j .
- הערה:** על זמן הריצה של המתודה להיות פולינומיאלי בגודל הקלט.

שאלה 2 (40 נקודות):

- א. (10 נק') הסבירו באופן איכותני מהו היתרון האפשרי משימוש ב-arc eager לעומת arc standard. נמקו את תשובתכם.
- ב. (10 נק') הגדירו באופן פורמלי מהו מצב או קונפיגורציה (state or configuration) בהקשר של transition-based parsing.
- ג. (10 נק') נניח כעת שידוע שבעצי תלויות מתקיים שאין שתי צלעות שחולקות מקור (t_1, t_2) ו- (t_1, t_3) שיש להן את אותה התווית (label). נקרא לתכונה זאת תכונה (*). כיצד ניתן לבצע מודיפיקציה ל-transition based parser כך שכל עץ אותו הוא פולט מקיים את התכונה (*)?
- ד. (5 נק') הסבירו מדוע יהיה קשה יותר לבנות מודיפיקציה ל-MST parser כך שהפלט שלו בהכרח יקיים את התכונה (*).
- ה. (5 נק') הסבירו כיצד בכל זאת ניתן לבצע מודיפיקציה ל-graph-based parser כך שהפלט שלו בהכרח יקיים את התכונה (*), באמצעות שימוש בתכונות מסדר גבוה (higher-order features).

שאלה 3 (40 נקודות):

- א. (10 נק') הגדירו מהו מודל הסתברותי דיסקרימינטיבי (discriminative probabilistic model) ומהו אומד נראות מרבית (maximum likelihood estimator) במקרה זה.
- ב. (10 נק') נתון מודל דיסקרימינטיבי עם וקטור פרמטרים $w \in \mathbb{R}^d$ עבור קלאסיפיקציה בינארית, שבהינתן קלט x מחזיר התפלגות על $\{0,1\}$. נסמן ב- $f_w(x)$ את ההסתברות $P(y=1|x; w)$, ולכן $P(y=0|x; w)=1-f_w(x)$. שיטה נפוצה לאימון מודלים דיסקרימינטיביים היא ע"י מזעור ה-cross-entropy loss שמוגדר עבור אוסף דוגמאות $\{(x_i, y_i)\}_{i=1 \dots N}$ כ:

$$L(w) = \frac{1}{N} \sum_{i=1 \dots N} -[y_i \log(f_w(x_i)) + (1 - y_i) \log(1 - f_w(x_i))]$$

- הראו שוקטור הפרמטרים הממזער את ה-cross-entropy loss הוא אומד הנראות המרבית במקרה זה.
- ג. (10 נק') נניח כעת שפתרון בעיית האופטימיזציה בסעיף ב' הובילה לוקטור w המקבל loss נמוך על דוגמאות האימון (training data), אבל הביצועים שלו על דוגמאות אחרות חלשים. הציעו מודיפיקציה לבעיית האופטימיזציה מסעיף ב' שעשויה לפתור את הבעיה. נמקו את תשובתכם.
- ד. (10 נק') הסבירו מהו מודל שפה מבוסס תווים (character-level language model). האם במקרה של מודל שפה מסוג זה תעדיפו להשתמש במודל שפה מבוסס RNN (recurrent neural network) או במודל שפה מרקובי (Markov language model)? נמקו את תשובתכם.

חלק ב' (20 נקודות): ענו על בדיוק שאלה אחת מבין שאלות 4-5

שאלה 4 (20 נקודות):

- א. (10 נק') הסבירו במדויק מהי לקסיקליזציה במודל PCFG.
- ב. (10 נק') מהו היתרון והחיסרון בשימוש בלקסיקליזציה (lexicalization) במודל מסוג PCFG. נמקו את תשובתכם.

שאלה 5 (20 נקודות):

- א. (10 נק') הסבירו מהי הנחת הלוקאליות בשפה טבעית (locality) בהקשר של תרגום אוטומטי והסבירו מדוע מודל ההתאמה (alignment model) המבוסס על IBM model 1 איננו מתחשב בתכונת הלוקאליות.
- ב. (10 נק') הגדירו את מדד ההערכה (evaluation) לתרגום אוטומטי BLEU.

בהצלחה!